

20. STOLETÍ

13. 12. 2023

PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

- prorakouská oficiální politika × cítění českého národa, nechuť bojovat za Rakousko
- odboj za samostatnost a nezávislost – T. G. Masaryk, organizace Maffie, československé legie
- 1917 Manifest českých spisovatelů – obhajoba českých zájmů, demokracie v Evropě, autonomie českého a slovenského státu
- 1918 Tříkrálová deklarace – požadavek sebeurčení národů v Rakousku-Uhersku

VZNIK PRVNÍ REPUBLIKY

- od července 1918 v čele domácího odboje Národní výbor československý + navázání styků s Národní radou československou
- Císařský manifest Karla I. – slib federalizace, snaha zachránit monarchii
- Washingtonská deklarace – prohlášení samostatnosti československého státu
- 28. 10. 1918 v novinách oznámena kapitulace Rakouska-Uherska, na Václavském náměstí vyhlášena Československá republika, T. G. Masaryk v nepřítomnosti zvolen prezidentem
- první dva zákony – 8hodinová pracovní doba a zrušení šlechtických titulů

PROBLÉMY PRVNÍ REPUBLIKY

- vymezení hranic, pohraničí obsazeno vojskem; nepokoje, první protičeské demonstrace už na jaře 1919
- spor s Polskem o Těšínsko, spory mezi Slovenskem a Maďarskem
- problematika národnostních menšin
- hospodářská nerovnoměrnost

KULTURA A VĚDA ZA PRVNÍ REPUBLIKY

- od počátku mezi kulturně-vyspělé státy
- vysoká úroveň vzdělání nejširších vrstev obyvatelstva
 - vysoká úroveň školství, pojetím výchovy a výuky patřilo k nejlepším na světě
 - zakládání univerzit
- vzpomínáno jako na zlatou éru našeho státu
- politický a kulturní vývoj se odehrával v klubech a kavárnách (Unionka, Slavie)
- modernizace Prahy
- stavba barrandovských ateliérů, otevření ZOO, základní kámen památníků na Vítkově

- věda – podpor vědy státem
 - vznik polarografu (J. Heyrovský, 1959 Nobelova cena)
- malířství – Alfons Mucha, Josef Lada, Josef Čapek
- zábava – Osvobozené divadlo, kabaret Červená sedma
 - J. Voskovec, J. Werich, E. Bass, J. Hašek, A. Mandlová, L. Baarová, V. Burian, N. Gollová, M. Frič
- literatura – souběh různých literárních směrů a stylů
- móda – T. Baťa
- sport – E. Junková



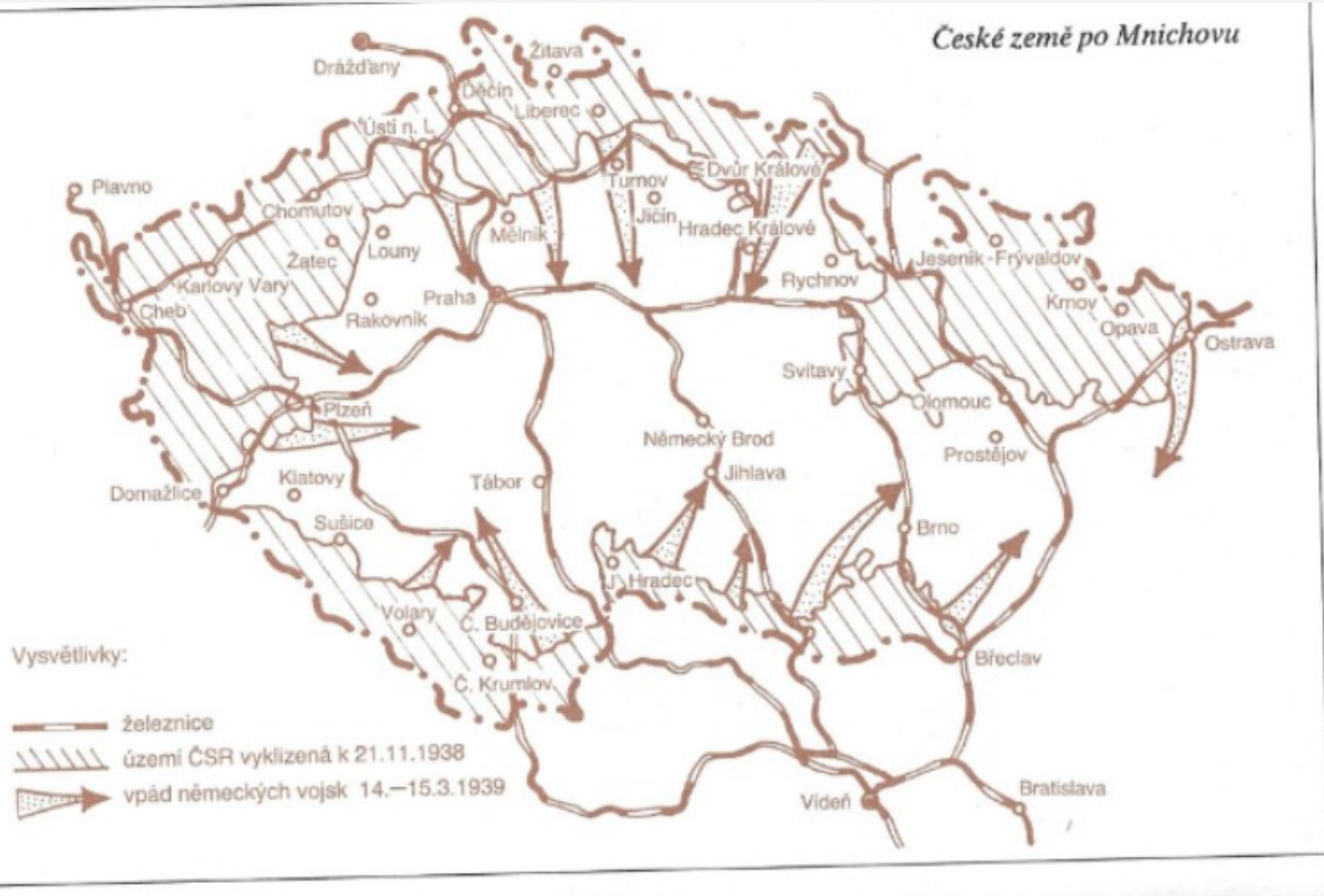




DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA

- na 28. 9. 1938 ohlášení vojenského útoku na ČSR
- spor o československé pohraničí – „o nás bez nás“ → obsazení pohraničí
- druhá republika – od Mnichova do vzniku Protektorátu Čechy a Morava
- československý odboj – cíl obnovit samostatnou ČSR
 - ilegální organizace, komunistický odboj řízený z Moskvy, demokratický odboj z Londýna, partyzánské hnutí
- osvobození Československa – demarkační linie, Pražské květnové povstání

České země po Mnichovu



POVÁLEČNÝ VÝVOJ

- 1946–1948 obnoven stát Čechů a Slováků
- vysídlení Němců – odhadem cca 1,6 milionu obyvatel
- únor 1948 – vládní krize, demise několika ministrů – přijetí prezidentem; komunistický puč, očista ministerstev
 - do konce r. 1948 odstraněn soukromý sektor, likvidace živnostníků a řemeslníků
- novým prezidentem K. Gottwald

STALINISMUS

- despotický, totalitní režim, moc v úzkém skupiny funkcionářů KSČ
- začlenění do sovětského bloku – podřízenost SSSR
- zkonstruované politické protesty (po vzoru čistek v SSR), zastrašení případné opozice, represe, justiční vraždy
 - proces s Miladou Horákovou
 - ohlasy ve světa – A. Einstein, J-P. Sartre, W. Churchill, E. Rooseveltová
- emigrace na západ, odboj vs. nejednota,
- od r. 1951 vysílání Svobodné Evropy
- boj proti masarykismu
- 1956 II. sjezd českých spisovatelů – kritika zásahů do vědy a umění, požadavek svobodné tvorby

60. LÉTA

- 1960 nová ústava – Československá socialistická republika, upevnění centralismu
- 1962–1967 destalinizace, soudní rehabilitace
- 1967 politická krize
- 1968 – počátek obrodného procesu, tzv. Pražské jaro
- 21. srpna 1968 – vstup vojsk 5 členských zemí Varšavské smlouvy do Československa (invaze)
 - Moskevský protokol
 - smlouva o dočasném pobytu vojsk

NORMALIZACE

- návrat ke stavu před lednem 1968
- čistky, emigrace, zákon o federalizaci
 - upálení studentů – protest proti pasivitě (Jan Palach, Jan Zajíc, Evžen Plocek)
- Charta 77 – úsilí o dodržování lidských a občanských práv
- kultura
 - obnovení cenzury, rušení zájmových a politických sdružení
 - v 80. letech větší zaktivizování disident
 - oficiální, undergroundová, samizdatová literatura

1989–1993

- odpor proti režimu, aktivizace protikomunistického hnutí od ledna 1989
- petice Několik vět – požadavek demokratizace
- demonstrace k 21. výročí sovětské invaze
- 17.11. 1989 – zásah proti manifestaci studentů, konec pasivity obyvatelstva
- pád komunistického režimu v českém prostředí, tzv. sametová revoluce – nenásilné převzetí moci z rukou komunistů
- 8. – 9. 6. 1990 svobodné volby
- 1990 změna názvu z ČSSR na Česko-Slovenskou federativní republiku, posléze Českou a Slovenskou Federativní republiku
- spolupráce Československa, Polska, Maďarska (tzv. visegrádská trojka) – dohoda o koordinaci kroků k integraci do evropského společenství
- 1. 1. 1993 samostatná Česká republika a Slovenská republika; prezidentem Václav Havel